

ANNA KĘSZYCKA

*Centrum Doradztwa i Edukacji w Rolnictwie
w Poznaniu*

ANALIZA WYNIKÓW ANKIETY DOTYCZĄCEJ POTRZEB DOSKONALENIA KADR DORADCZYCH W ZAKRESIE WIELOFUNKCYJNEGO ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH

Centrum Doradztwa i Edukacji w Rolnictwie, chcąc wyjść naprzeciw zainteresowaniom doradców Ośrodków Doradztwa Rolniczego, postanowiło poznać bardziej szczegółowo potrzeby kadr doradczych z zakresu wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich, posilając się - przygotowaną w tym celu - ankietą.

W wysłanej do wszystkich ośrodków ankiecie problematykę wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich przedstawiono w postaci 10 grup tematycznych, prosząc respondentów o określenie hierarchii ważności wymienionych zagadnień z punktu widzenia potrzeb doskonalenia kadr doradczych. Oceny należało dokonać w skali od 0 do 10 (0 - nie ma potrzeby doskonalenia, 10 - największa potrzeba doskonalenia w tym zakresie). Analizy dokonano na podstawie 34 nadesłanych ankiet. Wyniki sondażu ankietowego zawiera zamieszczona tabela 1.

Analizując wyniki powyższej ankiety stwierdzić można, że wszystkie wyszczególnione w niej tematy ocenione zostały przez doradców wysoko pod względem przydatności (zdecydowana większość ocen powyżej 5 punktów).

Jednak trzy grupy tematyczne zainteresowały kadry doradcze ODR najbardziej, wskazując tym samym wyraźne zapotrzebowanie na szkolenia i informacje z tego zakresu. Dotyczyły one inicjowania nowych form i obszarów działania ludności wiejskiej, a także integracji tych poczyniń (temat 8, 9 i 3 w tabeli).

Najwięcej maksymalnych ocen uzyskały tematy związane z inicjowaniem i wspieraniem rozwoju małej przedsiębiorczości na wsi (19), a także dotyczące inicjowania i wspierania poszukiwań dodatkowych źródeł dochodów rodzin rolniczych (18).

Tabela nr 1

Wyniki ankiety dotyczącej potrzeb doskonalenia kadr doradczych w zakresie wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich

L.p.	TEMATYKA	Liczba uzyskanych punktów średnio		Ilość odpowiedzi z oceną najwyższą (10)	
1	Ogólne problemy wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich	7,0		7	
2	Przykłady rozwiązań w zakresie wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich w krajach Europy Zachodniej	7,3		7	
3	Organizacja wspólnych przedsięwzięć rolników w zakresie integracji poziomej i pionowej	aspekty prawne	aspekty organiz.	aspekty prawne	aspekty organiz.
	a) grupy producentów	8,6	8,3	18	15
	b) wspólnoty użytkowników maszyn	7,2	6,7	12	7
	c) stowarzyszenia producentów	8,1	7,6	13	9
	d) spółdzielnie rolników	6,6	6,3	7	5
	e) spółki kapitałowe (spółka z o.o., spółka akcyjna)	6,4	6,3	8	7
4.	Udział doradców w budowie i realizacji strategii rozwoju lokalnego	6,9		8	
5.	Marketing produktów rolniczych	7,4		9	
6.	Organizacja i funkcjonowanie rynków hurtowych	7,2		11	
7.	Organizacja i funkcjonowanie giełd towarowych	6,8		10	
8.	Inicjowanie i wspieranie rozwoju małej przedsiębiorczości na wsi	8,8		19	
9.	Inicjowanie i wspieranie poszukiwania dodatkowych źródeł dochodów rodzin rolniczych	8,8		18	
10.	Wspieranie edukacyjne liderów wiejskich	7,5		7	

Trzecią grupę tematyczną, którą zainteresowani są doradcy, a dotyczącą organizacji wspólnych przedsięwzięć rolników w zakresie integracji poziomej i pionowej, rozpatrywano w dwóch aspektach: prawnym i organizacyjnym.

W grupie tej największym zainteresowaniem cieszyła się tematyka związana z organizacją grup i stowarzyszeń producentów (aspekt prawny zagadnienia uzyskał 18 maksymalnych ocen, a aspekt organizacyjny 15).

Wyniki sondażu wykazały, że doradcy zainteresowani są bardziej stroną prawną tej grupy proponowanych tematów. Podkreślić jednak należy, iż w przypadku tematyki dotyczącej tworzenia grup producenckich podnoszono konieczność organizowania szkoleń omawiających zagadnienie zarówno pod kątem prawnym jak i organizacyjnym.

Pozostałe, uwzględnione w ankiecie tematy, oceniono pod względem przydatności podobnie, choć rozbieżności w ich ocenie przez poszczególne Ośrodki Doradztwa Rolniczego były duże.

Niezmienne dużym zainteresowaniem cieszyła się problematyka związana z marketingiem produktów rolniczych, stąd odpowiednio wyżej oceniono zapotrzebowanie na szkolenia z tego zakresu, wskazując jednocześnie na celowość szerszego omówienia zasad organizacji i funkcjonowania zarówno rynków hurtowych jak i giełd towarowych.

Zwraca też uwagę fakt wyraźnie wyższego ocenienia tematów związanych z praktycznym działaniem niż tych, które ujmują zagadnienia ogólnie.

Podsumowując zainteresowanie doradców pogłębieniem znajomości zagadnień z zakresu wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich, można stwierdzić, iż najwyżej oceniono potrzebę szkoleń z zakresu wymienionych w ankiecie tematów w województwach: kaliskim, toruńskim, olsztyńskim, chełmskim i konińskim (powyżej 50% odpowiedzi z punktacją maksymalną).

Jednocześnie zgodnie z sugestią, w uzupełnieniu ankiety, specjaliści z Ośrodków Doradztwa Rolniczego wskazywali na inne niż zawarte w ankiecie tematy, wymagające rozwiązania w ich pracy doradczej. Wiele z tych zagadnień mieściło się w tematyce podanej w ankiecie, różniły się tylko bardziej szczegółowym ujęciem.

Mimo prowadzonych od wielu lat szkoleń ponownie zgłoszono potrzebę poszerzenia wiedzy z zakresu metod i organizacji pracy doradczej. Pewną nowością jest natomiast zapotrzebowanie na szkolenia z ekologii i ochrony środowiska, w ramach wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich.

Wśród proponowanych tematów powtarzała się też często problematyka związana z wszechstronną pomocą w transformacji rolnictwa polskiego, szczególnie w kontekście perspektywicznej integracji z Unią Europejską (m.in. dotyczyło to standaryzacji produktów rolnych, a w tym produktów wytwarzanych metodami ekologicznymi).

Analizując bardziej szczegółowo nadesłane ankiety, nie daje się zauważyć regionalnego zróżnicowania zgłaszanych potrzeb. Występują natomiast preferencje tematyczne zgłaszane przez poszczególne ośrodki. Potrzebę szkoleń z zakresu ekologii i ochrony środowiska w połączeniu z rozwojem przedsiębiorczości na wsi, zgłosiły ośrodki z woj. wrocławskiego, konińskiego, skierniewickiego i katowickiego. Bardziej szczegółowym potraktowaniem szkoleń z zakresu przedsiębiorczości zainteresowane były m.in. ośrodki z województw: bielskopodlaskiego, krakowskiego, poznańskiego, kieleckiego, skierniewickiego i siedleckiego. Natomiast w woj. gdańskim i bydgoskim wskazywano na celowość dalszego metodycznego doskonalenia kadr doradczych.

W drugiej części ankiety wskazywano na wiele ośrodków i instytucji, które dotychczas służyły doradcom pomocą w rozwiązywaniu problemów z poszczególnych dziedzin, a także na specjalistów, z których doświadczeń i wskazówek, w ramach organizowanych kursów czy szkoleń, chętnie by skorzystano.

Wśród tych najczęściej wymienianych poza CDiEwR były: Akademię Rolniczą w Poznaniu i Krakowie, Instytut Budownictwa, Mechanizacji i Elektryfikacji Rolnictwa, Fundusz Programów Pomocy dla Rolnictwa i Giełda Poznańska.

W rozwiązywaniu ogólnych problemów związanych z wielofunkcyjnym rozwojem wsi pomagali doradcom przede wszystkim pracownicy ośrodków akademickich, CDiEwR oraz specjaliści z Fundacji Programów Pomocy dla Rolnictwa (FAPA), przy czym modelowe rozwiązania w krajach Unii Europejskiej przedstawiali najlepiej zdaniem doradców specjaliści z państw członkowskich Unii.

Fachową poradą przy organizacji wspólnych przedsięwzięć rolników służyli doradcom jak i samym rolnikom ekonomiści z Akademii Rolniczych w Bydgoszczy, Krakowie, Lublinie, Olsztynie i Poznaniu, pracownicy Akademii Ekonomicznej w Poznaniu, Instytutu Budownictwa, Mechanizacji i Elektryfikacji Rolnictwa, Fundacji Edukacji Ekonomicznej w Warszawie, Funduszu Spółdzielczości Wiejskiej i oczywiście FAPA - w przypadku rozwiązań nawiązujących do integracji z Unią Europejską.

Pomoc w budowie strategii rozwoju lokalnego niesły doradcom uczelnie rolnicze i ekonomiczne, CDiEwR oraz FAPA, natomiast w rozwiązywaniu problemów ekonomicznych, związanych z marketingiem produktów rolniczych, organizacją i funkcjonowaniem zarówno rynków hurtowych jak i giełd towarowych, radą służyli specjaliści z FAPA, pracownicy Warszawskiej Giełdy Towarowej, Giełdy Poznańskiej i Wielkopolskiej Giełdy Rolno-Ogrodniczej we Francowie, a także szefowie marketingu firm rolniczych oraz maklerzy giełd towarowych.

Ponadto poradnictwem w zakresie rozwoju małej przedsiębiorczości i poszukiwań dodatkowych źródeł dochodów zajmowały się: Ogólnopolskie Stowarzyszenie Doradztwa i Przedsiębiorczości, Fundusz na rzecz Rozwoju Polskiego Rolnictwa (FDPA), Fundusz Spółdzielczości Wiejskiej oraz CDiEwR w Poznaniu i Krakowie.

W ramach ostatniego z tematów ankiety - „Wspieranie edukacyjne liderów wiejskich” - do współpracy włączyły się ponadto: Uniwersytet Poznański i Jagielloński, Fundacja Agencji Rozwoju Regionu z Koszalina oraz Fundacja Witosy.

Miejmy nadzieję, że specjaliści z wymienionych instytucji także w przyszłości przekazywać będą zdobytą wiedzę i doświadczenie w ramach organizowanych kursów czy szkoleń dla kadr doradczych.

Reasumując, jednym z najważniejszych zadań organizatorów szkoleń dla kadr doradczych Ośrodków Doradztwa Rolniczego, powinno być dostosowanie tematyki proponowanych szkoleń z zakresu wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich do zgłoszonych w sondażu ankietowym potrzeb. Wskazują one na rosnące zainteresowanie wiedzą i umiejętnościami potrzebnymi w rozwiązywaniu konkretnych, szczegółowych problemów z jakimi mają do czynienia doradcy w swej pracy z rolnikami i mieszkańcami wsi. Wprawdzie doradcy są nadal

zainteresowani ogólnymi problemami wielofunkcyjnego rozwoju wsi, jednak zagadnienia te odsuwane są na dalszy plan w stosunku do bardziej szczegółowych potrzeb wynikających z praktyki działania.